

Mezinárodní obchod se surovými diamanty¹

International trade with raw diamonds

Yvona Legierská, Ivana Turková

Abstrakt

Zavedením Kimberleyského procesu certifikace surových diamantů je od roku 2000 bráněno tomu, aby se tzv. konfliktní diamanty dostávaly na oficiální mezinárodní trh. Takové diamanty používají povstalecká hnutí nebo jejich spojenci k financování ozbrojených konfliktů, jejichž cílem je podkopávat legitimní vlády. Členy koalice států, nevládních organizací a obchodních subjektů, které se mezi sebou dohodly o regulaci mezinárodního trhu s diamanty, je v současné době 55 států a Evropská unie. Cílem příspěvku je zjistit, jak se podmínky certifikace promítají ve světové produkci a mezinárodním obchodu s diamanty.

Klíčová slova

Kimberleyský proces certifikace, konfliktní diamanty, krvavé diamanty, mezinárodní zásilky surových diamantů.

Abstract

With the introduction of the Kimberley Process Certification Scheme of Raw Diamonds since 2000 we prevent that the so-called conflict diamonds could get on the official international market. Such diamonds are used by rebel movements or their allies to fund armed conflicts aiming to undermine legitimate governments. Members of the coalition of states, non-governmental organizations, and business entities, that have agreed to regulate the international diamond market, are currently 55 states and the European Union. The aim of this paper is to find out how certification conditions are reflected in world production of diamonds and international diamond trade.

Keywords

Kimberley Process Certification Scheme, conflict diamonds, blood diamonds, international deliveries of rough diamonds.

JEL Classification:

B17, E44, F53, G15

---

¹ Příspěvek vznikl při řešení studentského projektu Fiskální politika po ekonomické krizi (identifikační číslo projektu 7427/2017/3) s využitím účelové podpory na specifický vysokoškolský výzkum Vysoké školy finanční a správní financovaný MŠMT.

1 Úvod

Celosvětový obchod se surovými diamanty dosahuje ročně několik desítek miliard amerických dolarů. Z veškeré diamantové hmoty, která se každoročně na světě vytěží, se pouze méně než polovina dá považovat za drahokamy, jež se používají ve šperkařství a pro investiční účely.² Investiční diamanty jsou diamanty vysoké jakosti. Jedná se o konzervativní investici, která nepodléhá času ani ekonomickým či politickým vlivům. To je dáno i fyzikálními vlastnostmi diamantů. Jsou velmi tvrdé, mají vysokou tepelnou vodivost, odolnost proti kyselinám a nejvyšší index lomu světla. Kvůli těmto vlastnostem mají velmi široké využití i v průmyslu.

Představují značnou koncentraci majetku v malém a snadno transportovatelném objemu a jejich správná identifikace a následné ocenění je podstatně obtížnější než u jiných komodit. Jsou mnohdy zneužívány k obchodům sloužícím k legalizaci výnosů z trestné činnosti a tzv. krvavé či konfliktní diamanty byly využívány k finančnímu krytí nelegálních aktivit v návaznosti na obchod se zbraněmi a speciální technikou s cílem podkopat legitimně zvolené vlády.³

Z těchto důvodů byl v roce 2000 z iniciativy několika afrických zemí a Organizace spojených národů (*dále jen OSN*) založen Kimberlejský proces. Zapojila se do něj i Česká republika ještě před vstupem do Evropské unie (*dále jen EU*) z důvodů jejich významného využívání v tuzemském průmyslu k výrobě řezných nástrojů. Cílem příspěvku je zjistit, jak se podmínky certifikace promítají ve světové produkci a mezinárodním obchodu s diamanty.

2 Diamanty & ozbrojené konflikty

V Africe byly surové diamanty používány k financování ozbrojených konfliktů od konce osmdesátých let minulého století. Diamanty sloužily k nákupu zbraní například za občanské války v Angole, která probíhala v letech 1974 až 2001. Jen protivládní povstalecká skupina UNITA v devadesátých letech prodala diamanty za více než tři a půl miliardy dolarů. Kanadský diplomat při OSN, Robert Fowler, vypracoval dvě závažné zprávy, v nichž popsal síť států, firem a jednotlivců zapojených do obchodu s diamanty.⁴

V reakci na obsah jeho zprávy byl v Kimberley v Jižní Africe, kde se nachází největší diamantový důl na světě, založen v květnu 2000 tzv. Kimberlejský proces. Jednalo se o iniciativu Jižní Afriky, Botswany a Namibie. Postupně se však připojovaly i další země, zástupci firem diamantového průmyslu a občanských organizací. Na základě usnesení Valného shromáždění OSN z prosince 2000 byl následně připravován systém mezinárodní certifikace surových diamantů. Této mezinárodní dohody o systému národních certifikačních postupů, tzv. Kimberlejského systému certifikace (*dále jen KPCS*), který má zabraňovat, aby se konfliktní diamanty dostávaly na oficiální mezinárodní trh, bylo dosaženo na zasedání ve švýcarském Interlakenu v listopadu 2002. Dokument KPCS tehdy schválilo 52 zemí, které

---

² Royal Society of Chemistry: Diamonds are for everything. [online]. [cit. 2017-12-10]. Dostupné z: <http://www.rsc.org/chemistryworld/Issues/2011/September/DiamondsAreForEverything.asp>

³ Celní správa ČR: Kimberley proces [online]. Praha [cit. 2017-12-10]. Dostupné z: <https://www.celnisprava.cz/cz/evropska-unie/kimberlejsky-proces/Stranky/default.aspx>

⁴ Kimberley Process Certification Scheme. In: Wikipedia: the free encyclopedia [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2017-12-10]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Kimberley_Process_Certification_Scheme

se sjednotily na společných podmínkách kontroly produkce a obchodu se surovými diamanty. KPCS vstoupila v platnost v roce 2003, kdy zúčastněné země začaly od srpna uplatňovat dohodnutá pravidla.⁵

KPCS je otevřen i nadále všem zemím, které jsou ochotné a schopné realizovat jeho pravidla. V současné době má KPCS 56 účastníků, přičemž 28 členských států EU se považuje za jednoho účastníka zastupovaného Evropskou komisí (viz tabulka 1). Členové KPCS tvoří přibližně 99,8 % světové produkce surových diamantů.⁶

Tabulka 1 Seznam členských států Kimberlejského systému certifikace k 12.4.2016

Angola	Libanon
Arménie	Libérie
Austrálie	Malaysie
Bangladéš	Mali
Bělorusko	Mauritius
Botswana	Mexiko
Brazílie	Namibie
Čína	Norsko
Hongkong, zvláštní administrativní oblast Čínské lidové republiky	Nový Zéland
Tchaj-wan, Penghu, Kinmen a Matsu, samostatné celní území	Panama
Evropská unie	Pobřeží slonoviny
Ghana	Ruská federace
Guinea	Sierra Leone
Guyana	Singapur
Indie	Spojené arabské emiráty
Indonésie	Srí Lanka
Izrael	Středoafriická republika
Japonsko	Swazijsko
Jihoafrická republika	Švýcarsko
Jižní Korea	Tanzánie
Kambodža	Thajsko
Kamerun	Togo
Kanada	Turecko
Kazachstán	Ukrajina
Konžská demokratická republika	USA
Konžská republika	Venezuela - POZASTAVENO
Laos	Vietnam
Lesotho	Zimbabwe

Zdroj: Evropská komise. PROVÁDĚCÍ NAŘÍZENÍ KOMISE (EU) 2016/557 ze dne 7. dubna 2016, kterým se mění nařízení Rady (ES) č. 2368/2002, kterým se provádí Kimberlejský systém certifikace pro mezinárodní obchod se surovými diamanty. Ústřední věstník EU L96 ze dne 12. 4. 2016, s. 28.

⁵ Global Policy Forum: Kimberley Process [online]. [cit. 2017-12-10]. Dostupné z: <https://www.globalpolicy.org/the-dark-side-of-natural-resources-st/diamonds-in-conflict/kimberley-process.html>

⁶ Kimberley Process: What is the Kimberley Process? [online]. 2017 [cit. 2017-12-10]. Dostupné z: <https://www.kimberleyprocess.com/en/what-kp>

Kandidáty na členství je dalších sedm států, a to Burkina Faso, Chile, Keňa, Mauretánie, Mosambik, Zambie a Gabon.⁷

V rámci EU se o technickou přípravu mezinárodní certifikace surových diamantů významně zasadili belgičtí odborníci. Využili k tomu existenci jejich unikátního národního systému licencování a certifikace diamantů, který je založen na těsné spolupráci mezi belgickou vládou a diamantovým průmyslem, resp. nevládním neziskovým Nejvyšším úřadem pro diamanty.⁸

Podle KPCS musí veškeré mezinárodní zásilky surových diamantů proběhnout v neporušených přepravních obalech s přiloženým osvědčením o jejich nekonfliktním původu. Osvědčení je formulář vydávaný vládou členské země na základě národní, resp. EU legislativy. Rada států, které se hlásily k členství v KPCS, proto urychleně ještě v roce 2002 vytvořila právní podmínky k dodržování principů dohody ve svých zemích. Například tehdejší členské státy Evropské unie byly povinny se řídit přijatým Nařízením Rady (ES) č. 2368/2002 ze dne 20. prosince 2002, kterým se prováděl Kimberlejský systém certifikace pro mezinárodní obchod se surovými diamanty.

Plnění dohodnutých pravidel se kontroluje prostřednictvím inspekčních návštěv zástupců předsednické země KPCS (viz tabulka 2) a analýz výročních zpráv a výrobních a obchodních statistik posuzovaných v pracovních skupinách. Členové KPCS mohou legálně obchodovat pouze s dalšími účastníky, kteří splnili minimální požadavky režimu.

Tabulka 2 - Přehled vedení Kimberlejského systému certifikace v letech 2003 - 2017

Rok	Předsednická země	Místopředsednická země
2003	Jihoafrická republika	Kanada
2004	Kanada	Ruská federace
2005	Ruská federace	Botswana
2006	Botswana	Evropská komise
2007	Evropská komise	Indie
2008	Indie	Namibie
2009	Namibie	Izrael
2010	Izrael	Konžská demokratická republika
2011	Konžská demokratická republika	USA
2012	USA	Jižní Afrika
2013	Jižní Afrika	Čína
2014	Čína	Angola
2015	Angola	Spojené arabské emiráty
2016	Spojené arabské emiráty	Austrálie
2017	Austrálie	Evropská komise

Zdroj: Kimberley Process: Chair Leading and enlarging the influence of the KP every year [online]. 2017 [cit. 2017-12-10]. Dostupné z: <https://www.kimberleyprocess.com/en/chair>

Pokud členská země tyto přísné požadavky nedodrží, může být ze systému vyloučena, a tím přijde o možnost obchodovat s diamanty na mezinárodním trhu, což je silná motivace

⁷ Celní správa ČR: Seznam kandidátů KPCS [online]. [cit. 2017-12-11]. Dostupné z: <https://www.celnisprava.cz/cz/evropska-unie/kimberlejsky-proces/Stranky/seznam-ucastniku-kimberlejskeho-procesu.aspx>

⁸ Hoge Raad voor Diamant [online]. [cit. 2017-12-10]. Dostupné z: <http://www.hrdantwerp.com/en/who-we-are>
Vedecký časopis FINANČNĚ TRHY, Derivat 2017, ISSN 1336-5711, 4/2017

k dodržování pravidel včetně zabránění jejich porušování. V průběhu existence KPCS bylo pozastaveno z důvodů neplnění podmínek dohody členství Venezuele. Naopak v roce 2007 splnila opětovné podmínky členství Sierra Leone. Oficiálně se obchod s nelegálními diamanty podařilo snížit na minimum.⁹

3 Zapojení ČR do certifikace diamantů

Česká republika se od července 2001 aktivně účastnila zasedání zemí Kimberley procesu. Na základě usnesení vlády č. 1237 ze dne 21. listopadu 2001 na zasedání zemí Kimberleyského procesu v Gaborone (Botswana) v prosinci 2001 deklarovala svou politickou vůli aktivně se zapojit do přípravy mezinárodního systému kontroly nakládání se surovými diamanty. Na zasedání v Interlakenu (Švýcarsko) v listopadu 2002 Česká republika v souladu s usnesením vlády č. 1062 ze dne 30. října 2002 deklarovala úmysl připojit se k zapracování KPCS do svého právního řádu do konce roku 2003.

Kromě politických důvodů se Česká republika zapojila do mezinárodního systému certifikace surových diamantů i z ekonomických důvodů:

- zabránění nelegálnímu transferu diamantů přes území státu s dopadem na únik daní a cel,
- zamezení používání pašovaných diamantů při bankovních podvodech, jejichž objem se odhaduje v období před spuštěním mezinárodní certifikace na cca 20 miliard Kč,
- zamezení poškozování spotřebitele záměnou diamantů za jiné drahé kameny nižší hodnoty,
- odstranění hrozby zániku firem, nakupujících surové diamanty pro průmyslové účely, např. řezné nástroje.

V České republice však mohou být povinnosti ukládány pouze zákonem, a proto Ministerstvo financí jako gestor implementace KPCS vypracovalo na začátku roku 2003 návrh zákona o nakládání se surovými diamanty, o podmínkách jejich dovozu, vývozu a tranzitu a o změně některých zákonů. Bohužel legislativní proces je v České republice velmi zdoluhavý a ani vzhledem k naléhavosti nebylo jeho projednávání v Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR zkráceno. Tím se stalo, že účinnost zákona č. 440/2003 Sb., nastala až koncem roku 2003. V tomto roce tak bylo v České republice existenčně ohroženo celkem 35 firem se 4 500 zaměstnanci, které nakupovaly surové diamanty k průmyslovým účelům na burze v Londýně či belgických Antverpách, tedy v členských zemích Evropské unie, která byla plnoprávným členem KPCS od účinnosti svého nařízení, tj. od 1. 1. 2003. Od tohoto data nemohly členské země EU obchodovat se surovými diamanty se zeměmi, které takový systém zavedený neměly. Situace se v praxi řešila předzásobením těchto firem surovými diamanty koncem roku 2002. I tak mnohé musely v roce 2003 snížit svou produkci, což se promítlo ve snížení jejich obrátu a tím i zisku, s negativními dopady na příjmovou stranu veřejných rozpočtů v letech 2003 a částečně i 2004.¹⁰

Po vstupu České republiky do EU k 1. květnu 2004 začalo platit Nařízení Rady ES z roku 2002 týkající se certifikace surových diamantů i pro ČR, jako nového člena. Zákon o nakládání se surovými diamanty tak byl po několika měsících od své účinnosti novelizován,

---

⁹ Evropská komise. PROVÁDĚCÍ NAŘÍZENÍ KOMISE (EU) 2016/557 ze dne 7. dubna 2016, kterým se mění nařízení Rady (ES) č. 2368/2002, kterým se provádí Kimberleyský systém certifikace pro mezinárodní obchod se surovými diamanty. Ústřední věstník EU L96 ze dne 12. 4. 2016.

¹⁰ Ministerstvo financí. Interní materiály. 2005.

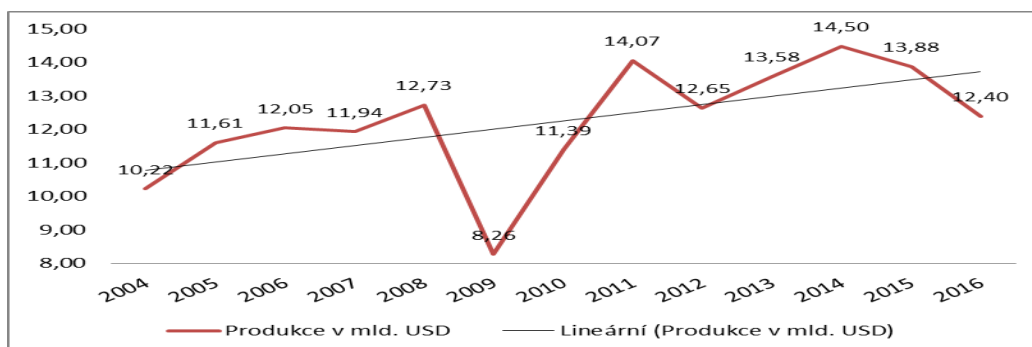
neboť musel zohľadniť tzv. intrakomunitárny obchod. „Dovoz“ surových diamantů z členských štátů EU tak lze od data vstupu ČR do EU realizovat stejným způsobem jako u jiného zboží, tj. není požadován nový certifikát KPCS, neboť postačí certifikát o původu při prvním vstupu na celní území EU.

Dovoz surových diamantů ze třetích zemí, které jsou členy Kimberlejského procesu, do EU je v současné době možný přes belgické Antverpy (Belgie), Londýn (Velká Británie), Idar - Oberstein (Německo), Bukurešť (Rumunsko), Lisabon (Portugalsko), ale také Prahu, kde jsou stávající dovozní a vývozní orgány EU. V České republice plní úlohu tohoto orgánu Celní správa České republiky.¹¹ Získání jednoho ze vstupních míst surových diamantů do a z členských zemí EU lze považovat jako ocenění České republiky za její aktivní přínos ke vzniku KPCS.

4 Informace ze statistických dat KPCS

Významným ustanovením dohody z Interlakenu je shromažďování a udržování statistických dat o produkci, dovozu a vývozu surových diamantů v karátech (metrický karát ct je definován jako 0,2 g) a amerických dolarech (USD). Z nich lze například vyčíst, že v roce 2016 bylo 23 členskými státy KPCS vytěženo surových diamantů za 12,4 miliardy USD (viz graf 1), což představuje 134,1 milionů karátů (viz graf 2), tj. 92,5 USD/ct.

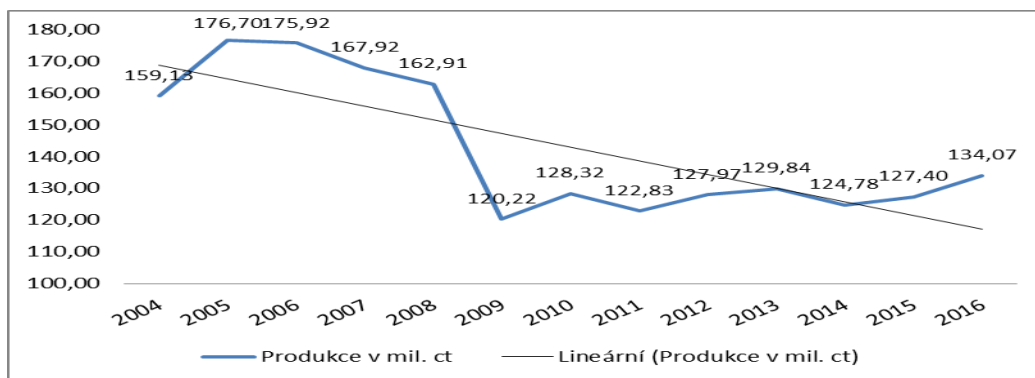
Graf 1 Vývoj produkce surových diamantů v letech 2004 až 2016 v mld. USD

Zdroj: Kimberley process. Dostupné z: https://kimberleyprocessstatistics.org/public_statistics, vlastní zpracování

Graf 2 Vývoj produkce surových diamantů v letech 2004 až 2016 v mil. ct

¹¹ Celní správa ČR: Příslušné orgány EU [online]. [cit. 2017-12-11]. Dostupné z: <https://www.celnisprava.cz/cz/evropska-unie/kimberlejsky-proces/Stranky/PŘÍSLUŠNÉ-ORGÁNY-EU.aspx>
Vedecký časopis FINANČNÉ TRHY, Derivat 2017, ISSN 1336-5711, 4/2017

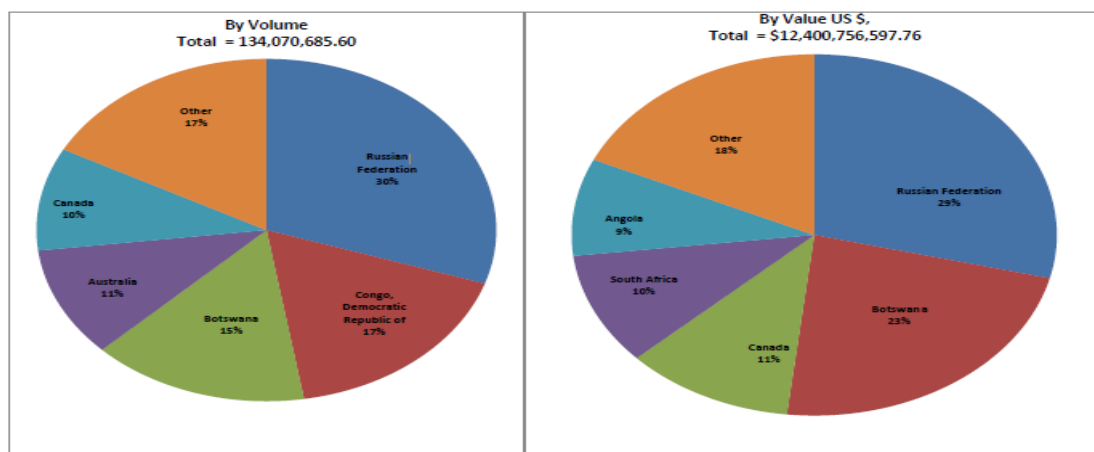

Zdroj: Kimberley process. Dostupné z: https://kimberleyprocessstatistics.org/public_statistics, vlastní zpracování

Z grafů 1 a 2 je zřejmé, že v letech 2004 až 2016, kdy bylo v úhrnu za země KPCS vytěženo surových diamantů za 159,3 mld. USD a 1 858 mil. ct, tj. 85,7 USD/ct, měla produkce v USD vzestupnou tendenci, zatímco v karátech sestupnou. Růst cen diamantů souvisí s jejich klesajícími světovými zásobami a se stále obtížnějšími podmínkami těžby. Hodnot produkce nad 100 USD/ct bylo dosaženo v letech 2011 a 2013 až 2015. Jako každá komodita, i investiční diamanty podléhají nabídce a poptávce a jejich cena v čase kolísá. Výnos z investice je dán pouze kapitálovým výnosem, dosažitelným jen v případě, kdy se podaří diamanty levně koupit a se ziskem prodat. Z tohoto pohledu se jedná spíše o dlouhodobější, tj. konzervativní investici do komodity, z níž nelze získat ani úrok jako u dluhopisů, ani dividendy jako je tomu například u cenných papírů. Nejdražší diamanty pocházejí z Lesotha (1 065,9 USD/ct), Namibie (532,6 USD/ct) a Liberie (479,6 USD/ct).

Největším světovým producentem je Rusko. V roce 2016 vytěžilo surové diamanty za 3,6 miliardy dolarů, tj. 29 % světové těžby a 34,76 milionů ct, tj. 30 % (viz graf 3), tj. 88,8 USD/ct. K významným producentům patří také Botswana, Konžská demokratická republika, Kanada, Austrálie, Jižní Afrika a Angola.

Graf 3 Struktura produkce surových diamantů v roce 2016 podle zemí KPCS

Zdroj: Kimberley process. Dostupné z: https://kimberleyprocessstatistics.org/static/pdfs/public_statistics/2016/2016Charts.pdf

V letech 2004 až 2016 dosáhl dovoz a vývoz mezi členskými státy KPCS téměř shodně 549 mld. USD, což představuje 5,5 mld. ct, tedy 100,6 USD/ct. Z tohoto pohledu lze hodnotit statistiku KPCS jako hodnověrnou, když se obchoduje s touto komoditou jen mezi

účastníky KPCS. Pokles vzájemných obchodů se projevil nejvíce v souvislosti s finanční krizí v roce 2009.

Evropská unie se na těchto dovozech a vývozech prostřednictvím svých šesti vstupních a výstupních míst podílela cca 40 %. Intrakomunitární obchod se surovými diamanty v rámci členských zemí EU není v této statistice zahrnut, neboť nepodléhá podmínkám mezinárodní certifikace. Nezapojení se EU do KPCS by významně ohrozilo její fungování nejen politicky, ale zejména ekonomicky, neboť je na dovozu vytěžených diamantů závislá. Přes belgické Antverpy, nejstarší diamantové obchodní centrum světa, prochází téměř 80 % světového obchodu s nezpracovanými diamanty a tento obchod se tak podílí více než 7 % na HDP Belgie.¹² Významné je i zastoupení firem EU při jejich využívání k průmyslovým účelům. Byla by tak ohrožena řada navazujících odvětví.

5 Závěry a doporučení

Surové diamanty patří k významným přírodním zdrojům, jež jsou strategickým bohatstvím zejména rozvojových zemí. Je však otázkou, zda se toto bohatství dostatečně promítá v růstu ekonomické úrovně producentů země a životní úrovně jejich obyvatel. V devadesátých letech minulého století byly surové diamanty pro mnohé africké země spíše bezpečnostním rizikem. Ten byl částečně eliminován zavedením KPCS v roce 2003, tedy vyloučením rizikových zemí z obchodování s diamanty. Například dočasně bylo pozastaveno členství Venezuely z důvodu nepřizpůsobení se mezinárodnímu systému certifikace. Naopak Pobřeží slonoviny je tolerováno obchodování s diamanty bez certifikace. Přesto se odhaduje, že podíl konfliktních diamantů se od roku 2003 snížil ze 4 % na 1 %. Hlavní zisky z obchodování s touto komoditou však vznikají mimo producentů země, z nichž převážná většina zůstává chudobná. V posledních letech proto obyvatelstvo migruje z těchto zemí zejména do Evropy, kde soukromé firmy z obchodů nejen s diamanty mají vysoké zisky a veřejný sektor vysoké daňové výnosy. Naopak aktivní podpora nejchudších zemí, boj s korupcí v nich a ustavení kompetentní vlády by měly být jednou z nejvyšších priorit ekonomicky vyspělejších zemí.

Literatura

Celní správa ČR: Kimberley proces [online]. Praha [cit. 2017-12-10]. Dostupné z: <https://www.celnisprava.cz/cz/evropska-unie/kimberlejsky-proces/Stranky/default.aspx>

Celní správa ČR: Seznam kandidátů KPCS [online]. [cit. 2017-12-11]. Dostupné z: <https://www.celnisprava.cz/cz/evropska-unie/kimberlejsky-proces/Stranky/seznam-ucastniku-kimberlejskeho-procesu.aspx>

Celní správa ČR: Příslušné orgány EU [online]. [cit. 2017-12-11]. Dostupné z: <https://www.celnisprava.cz/cz/evropska-unie/kimberlejsky-proces/Stranky/PŘÍSLUŠNÉ-ORGÁNY-EU.aspx>

Česko. Zákon č. 440/2003 Sb., o nakládání se surovými diamanty, o podmínkách jejich dovozu, vývozu a tranzitu a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, Sbirka zákonů částka 131/2005

---

¹² Antverpy: evropským městem diamantů „protekly“ diamanty v hodnotě 1,2 bilionu korun. *Investujeme.cz* [online]. Praha: Fincentrum, 2017 [cit. 2017-12-11]. Dostupné z: <https://www.investujeme.cz/tiskove-zpravy/antverpy-evropskym-mestem-diamantu-protekly-diamanty-hodnote-12-bilionu-korun/>

Evropská komise. PROVÁDĚCÍ NAŘÍZENÍ KOMISE (EU) 2016/557 ze dne 7. dubna 2016, kterým se mění nařízení Rady (ES) č. 2368/2002, kterým se provádí Kimberlejský systém certifikace pro mezinárodní obchod se surovými diamanty. Ústřední věstník EU L96 ze dne 12. 4. 2016, s. 28.

Global Policy Forum: Kimberley Process [online]. [cit. 2017-12-10]. Dostupné z: <https://www.globalpolicy.org/the-dark-side-of-natural-resources-st/diamonds-in-conflict/kimberley-process.html>

Hoge Raad voor Diamant [online]. [cit. 2017-12-10]. Dostupné z: <http://www.hrdantwerp.com/en/who-we-are>

Kimberley Process Certification Scheme. In: Wikipedia: the free encyclopedia [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2017-12-10]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Kimberley_Process_Certification_Scheme

Kimberley Process: What is the Kimberley Process? [online]. 2017 [cit. 2017-12-10]. Dostupné z: <https://www.kimberleyprocess.com/en/what-kp>

Kimberley Process: Chair Leading and enlarging the influence of the KP every year [online]. 2017 [cit. 2017-12-10]. Dostupné z: <https://www.kimberleyprocess.com/en/chair>

Kimberley process. Dostupné z: https://kimberleyprocessstatistics.org/static/pdfs/public_statistics/2016/2016Charts.pdf

Ministerstvo financí. Interní materiály. 2005.

Nařízení Rady (ES) č. 2368/2002 ze dne 20. prosince 2002, kterým se provádí Kimberlejský systém certifikace pro mezinárodní obchod se surovými diamanty

Royal Society of Chemistry: Diamonds are for everything. [online]. [cit. 2017-12-10]. Dostupné z:

<http://www.rsc.org/chemistryworld/Issues/2011/September/DiamondsAreForEverything.asp>